

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๖๙๒๒พ

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒

เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่นายทะเบียนและนายทะเบียนท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว และกฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

- อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
๒. พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
๓. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐
๔. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐

ด้วยกรมการปกครอง ได้รับข้อหารือจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัวและทะเบียนชื่อบุคคล ในการฝึกอบรม สัมมนา การหารือ และการตรวจนิเทศงานในพื้นที่ เกี่ยวกับประเด็นผู้มีอำนาจอนุมัติ อนุญาต และลงนามในเอกสารทะเบียนในฐานะนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ และนายทะเบียนท้องที่ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ความว่าหากผู้ลงนามไม่ใช่ นายอำเภอซึ่งกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งเป็นนายทะเบียนและนายทะเบียนท้องที่ แล้วแต่กรณี ผู้ที่มีอำนาจลงนามแทนจะต้องระบุที่มาของอำนาจในฐานะเป็นนายทะเบียนหรือนายทะเบียนท้องที่อย่างไร ระหว่างผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอ หรือผู้ปฏิบัติราชการแทนนายอำเภอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีความสับสนในการปฏิบัติค่อนข้างมาก และอาจเสี่ยงต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมาย จึงขอให้กรมการปกครองแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของปลัดอำเภอซึ่งต้องรับผิดชอบเรื่องดังกล่าวแทนนายอำเภอ ให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติงานบริการประชาชนได้อย่างถูกต้อง สะดวก และมีประสิทธิภาพ

กรมการปกครอง ขอเรียนว่าพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ กำหนดผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ นายทะเบียน ซึ่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๙๙) ออกตามความในกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้นายอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ เว้นแต่กรณีนายทะเบียนไม่อาจไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนได้ ให้ปลัดอำเภอเป็นนายทะเบียนไปจดทะเบียนได้ สำหรับพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ กำหนดผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ นายทะเบียนท้องที่ ซึ่งตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๔๓๐/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่งตั้งให้นายอำเภอเป็นนายทะเบียนท้องที่ ทั้งนี้ ปลัดอำเภอไม่มีคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียนหรือนายทะเบียนท้องที่ และไม่มีข้อสั่งการให้นายอำเภอมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายอำเภอ ในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นการปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัวและทะเบียนชื่อบุคคลของปลัดอำเภอที่ผ่านมาจึงปฏิบัติหน้าที่แทนนายอำเภอในฐานะเป็นผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๖๔ กล่าวคือการรักษาราชการแทน จะกระทำได้อต่อเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือนายอำเภอไม่อาจปฏิบัติราชการได้ นอกจากนี้ ผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอจะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งและต้องเป็นไปตามลำดับอาวุโส การปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดย่อมเท่ากับเป็นการปฏิบัติโดยไม่มีอำนาจและหน้าที่ ซึ่งเรื่องนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๗๑๙/๒๕๐๐ และคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๖๑๒/๒๕๑๕ สรุปว่ากรณีไม่มีตัวนายอำเภอหรือนายอำเภอไม่ได้มาปฏิบัติราชการ ผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนทำงานแทนเรียกว่าเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีตัวนายอำเภอและนายอำเภอมาปฏิบัติราชการอยู่ แม้จะมีงานมากและนายอำเภอ

ได้สั่งให้...

ได้สั่งให้ปลัดอำเภอช่วยทำแทนให้งานสำเร็จลุล่วงไปโดยรวดเร็ว ปลัดอำเภอก็เป็นเพียงผู้ทำงานแทนนายอำเภอ ไม่ใช่เป็นผู้รักษาราชการแทน เมื่อปลัดอำเภอไม่ใช่เป็นผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอ การกระทำของ ปลัดอำเภอก็เป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจและหน้าที่

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนครอบครัวตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และทะเบียนชื่อบุคคลตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างถูกต้อง สะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ กรมการปกครองจึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติงานของนายอำเภอในฐานะนายทะเบียนและนายทะเบียนท้องที่ โดยให้นายอำเภอใช้อำนาจตามความในมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกับมาตรา ๖ และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีคำสั่งมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายอำเภอเพื่อ ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว และเป็นนายทะเบียนท้องที่ตาม กฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคลได้ตามความเหมาะสม โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้มีข้อยกเว้นบางกรณีที่มีความจำเป็นต้องให้นายอำเภอหรือ ปลัดอำเภอที่รักษาราชการแทนนายอำเภอในลำดับแรกเป็นผู้พิจารณาเพื่อความละเอียด รอบคอบ และป้องกัน มิให้เกิดความผิดพลาด โดยไม่ให้นายอำเภอมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายอำเภอ ดังนี้

๑. การจดทะเบียนสมรสระหว่างบุคคลสัญชาติไทยกับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือบุคคลที่ไม่มี สถานะทางทะเบียน เว้นแต่คู่สมรสที่มีบุตรด้วยกันและมีหลักฐานการเกิดหรือสูติบัตรของบุตรที่ระบุรายการ บิดามารดาตรงกับรายการบุคคลของคู่สมรส ให้นายอำเภอมอบอำนาจได้

๒. การจดทะเบียนสมรสและจดทะเบียนหย่าระหว่างคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่เดินทางเข้ามาใน ราชอาณาจักรโดยชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งมีประเด็นต้องพิจารณาคุณสมบัติและเงื่อนไขการ จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันของกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑

๓. การจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อตัว หรือตั้งชื่อสกุล กรณีที่จะต้องพิจารณาความเหมาะสมของ การสะกดคำและการใช้พยัญชนะ รวมถึงความหมายของชื่อตัว ชื่อสกุล ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหายต่อบุคคลอื่นหรืออาจก่อให้เกิดความเข้าใจสับสนในหมู่ประชาชน

อนึ่ง การมอบอำนาจในส่วนของผู้อำนวยการเขต กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมอบอำนาจให้ ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจากผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต ให้ถือปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยแจ้งให้กรมการ ปกครองทราบก่อนที่จะมีการมอบอำนาจ และกำหนดเงื่อนไขให้มอบอำนาจตามข้อ ๑ - ๓ เช่นเดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งอำเภอและสำนักงานเขตทุกแห่งเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ร้อยตำรวจโท

(อาทิตย์ บุญญะโสภิต)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐-๒๗๔๑-๗๐๑๗-๔